

Pogovarja se o vsebini.

V senčnatem, listnatem gozdu je ptiček (pénica) na nizkem grmu naredil svoje stanišče — gnezdice. Starka pridno sedí na jajčkah in leže; on pa ji prepeva, jo razveseljuje, in ji nosi jesti. Mladiči se izvalé; stara jim nosita jesti, ker še niso godni in ne morejo leteti.

Deček pride po gozdu ter zapazi na tankih vejicah v grmu ptičje gnezdo. Stara ptička skrbno letata okolu gnezda in pazita, kaj bode deček storil. Dečku se zdí, da ga milo gledata in nekaj prosita. Kaj ga prosita? Kakó ga prosita? (Ljubi deček! prosim te, pústi moje gnezdice!)

Kaj se ptiček bojí? Za koga toliko skrbi? (Za svoje mladiče). Ptički imajo svoje mladiče radi. Naredé jim mehko, gorko posteljco, in nosijo jim hrane.

Kaj ptička še dečka prosita? (Prosita ga, da bi ne hodil blizu k gnezdú). Zakaj ga prosita, da ne bi šel blizu k gnezdú? (Mladi ptički bojé se vsakega, posebno pa bi se prestrašili dečkovih velikih, črnih očí in bi žalostno čivkali.) Kaj bi pa deček vender rad videl? (Gnezdice ljubih ptičkov.) Kaj li storí, da ptičkov preveč ne prestraši? (Le iz daleč gleda gnezdice.)

Kaj storí zopet starka? (Starka v gnezdice zletí.) Kaj zopet dela? (Varno čuva ljubčke si.) Kako se starka hvaležna kaže? (Dečka gleda, hvali ga, da lepo ubogat' zná.) **N a u k:** Nikoli ne smemo kake živali trpinčiti.

Žival je vsaka božja stvar,
Zato ne muči je nikár!

Pogovor o vremenu.

(Dalje.)

Kmet: Kaj Vi, gospod učitelj, tudi opazujete vreme?

Učitelj: Tudi pri naši šoli imam jaz to prostovoljno nalogo, da opazujem vremensko gibanje. To sem prevzel sam radovoljno, in opazujem po trikrat na dan ter zapišem vse, in konec meseca pa pošljem vse to c. kr. osrednjemu zavodu za vremenoslovje na Dunaj.

Kmet: Kaj pa opazujete?

Učitelj: Potrudite se z menoj, pa Vam pokažem. (Gresta gledat.) Tù med oknom imam barometer, na njem termometer; tukaj zunaj na severni steni imam še drug termometer. Kako vse to kaže, to zapišem zjutraj ob 7. uri, popoldne ob 2. in zvečer ob 9. uri. Poleg tega zapišem tudi, ali je nebo jasno, ali oblačno in koliko oblačno, potem, od katere strani oblaki prihajajo, kako močno veter piše. Vsako jutro tudi grem gledat na vrt v posodo, ki je ondi nastavljena, koliko je v zadnjih 24 urah dežja ali snega padlo.

Kmet: A, zato se je Vaša dekla šalila, da Vi hodite zjutraj na vrt kravo molžti, pa da v neki posodi le vode ali snega v sobo prinesete.

Učitelj: Naj se ljudje posmehujejo; jaz delam to za znanstvo, pa tudi za kratek čas. Vrhu tega privadil sem se s tem točnim opazovanjem na red, ko me je skoro sram, da bi brez potrebe zamudil, kdaj o pravem času zapisovati. Pa me tudi veseli, ko vidim, da je res skoro vselej tako vreme, kakeršno mi naš dober barometer pové; pa ta je tudi veliko stal. Dobila ga je naša šola od dobrega izdelovalca Dr. Houdeka iz Prage. Vse druge priprave, ki jih imam pri opazovanji, došle so mi pa brezplačno z Dunaja.

Kmet: Ali se tudi drugi učitelji s tem pečajo?

Učitelj: Kolikor je meni znano, je po Slovenskem prav malo vremenoslovskih opazovalcev; na Kranjskem jih je morebiti kakih 10, težko več; po drugih slovenskih krajih pa jih tudi veliko ne bode. Želeti bi pa bilo, da bi se s tem znanstvenim, kratkočasnim in neutrudnim predmetom pečali po vseh večjih mestih, zlasti po samotnih krajih. Posebno na visokih hribih in gorah je to opazovanje važno. Učenjaki pri omenjenem c. kr. meteorologiškem zavodu postavljajo te vremenske postaje zlasti na gore, n. pr. na visokem Obirji jo imajo. Duhovniki, učitelji, orgljavci in cerkveniki imajo za ta posel dosti časa in znanja; naj bi ga prevzeli. Na visoki Šmarjni Gori pri Ljubljani je baje cerkvenik sam tak vremenski opazovalec.

Kmet: Ali bi Vi lahko za našo faro vreme napovedovali?

Učitelj: Ako bi dobival vremenske telegrame z Dunaja vsak dan, potem bi si že upal precej določiti. Malo kdaj bi mi pa izpodletelo, ako bi mi še iz bližine dohajala poročila, recimo iz Zagreba, Karlovca, Kočevja, Novegamesta, Ljubljane, Celovca, Celja, Ptuja i. t. d. Ali to bi preveč stalo. Vsaj še za Dunajska brzojavna poročila ni vselej dobiti potrebnih 5 gld. na mesec. Ljudje, recimo omikanejši možje, bi že zlagali nekaj časa, a potem bi se tudi naveličali.

Kmet: Ali vendar bi bilo to za kmetovalca in trgovca važno, če vé, kakšno bode vreme. V slabem vremenu kmetovalec ne bode najemal delavcev, da bi kosili, želi ali v vinogradu delali. Trгоvec tudi ne bi zvečer za sejem blaga na voz nakladal, če že naprej vé, da bode drugi dan deževalo ali snežilo.

Učitelj: To je gola istina. Zavoljo tega v nekaterih krajih kmetijske družbe telegrafijska vremenska poročila preskrbujejo. Ali pri nas se niti glavno vodstvo kmetijske družbe, niti kmetijske podružnice za to ne brigajo. Take vremenske napovedi uživajo vso čast v severni Ameriki. Tam pride vsak dan v vsako vas po telegrafu vremenska napoved, in ljudje ne gredo na polje, če se jim ne oznani lepo vreme. Zlasti je imenitno mornarjem vedeti, če jim pretí nevihta, kadar se spusté na morje. To se danes povsod ob morji naznanja, kjer barke ostajajo. Za vremenske napovedi izdajó v severni Ameriki na leto več ko poldrugi milijon goldinarjev. O Amerikancih pa vemo, da ne izdajajo denarja, ako niso prepričani, da jim koristi. V Avstriji ne morejo toliko za ta namen potrošiti, tudi ko bi zeló koristno bilo — ker ni denarja. (Konec prih.)

Književnost.

A. Janežičeva „Slovenska slovnica“. Za srednje šole priredil in predelal dr. Jakob Sket, c. kr. profesor. Šesta predelana izdaja. V Celovcu, 1889. Tiskala in založila tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu. 274 str. Stane 1 gld. 80 kr. Prav dobro je došla nova izdaja te prekoristne slovnice, katere smo užé davno prav željno pričakovali. Gosp. pisatelj pravi v predgovoru: „Njeno gradivo se naj z malimi izjemami tako za vsak razred razdeli, kakor to „navodi za pouk na avstrijskih gimnazijah 1884. l.“ za nemščino zahtevajo. Metoda, ki se ondi razpravlja, veljá v obče tudi za jezik slovenski. Le tedáj, ako se učenec natanko naučí vseh posebnostij svojega jezika ter spoznava svojstva njegova, bode se navduševal za materinščino in jo zmatral kot najdražji zaklad svojega národa. Na ti podlagi bode tudi mogel v najvišjih razredih zasledovati zgodovino svojega jezika in razvitek našega slovstva ter se konečno ugloбил tudi zaklade častite staroslovenščine in njenih spomenikov“. To velevažno novo knjigo priporočamo posebno tudi našim izobraževališčem za učitelje in učiteljice in sploh slovenskemu učiteljstvu.

„**Gođec.**“ Poleg národne pravljice ob Vrbskem jezeru spisal Anton Funtek. Pod tem naslovom izšla je v zalogi Ign. pl. Kleinmayr & Feod. Bambergu v Ljubljani lepa, nova knjižica. Gosp. Funtek je užé dobro znan po svojih izvirnih pesniških proizvodih, kakor tudi po prelepi prestavi „Zlatoroga“.